

N.G. de Bruijn

Faculteit Wiskunde en Informatica, Technische Universiteit Eindhoven

Postbus 513, 5600 MB Eindhoven

n.g.d.bruijn@tue.nl

In memoriam

W. Peremans (1921–1999)

Wouter Peremans werd op 6 januari 1921 te Amsterdam geboren. Van afkomst was hij een Belg, en gedurende zijn kinderjaren had hij nog de Belgische nationaliteit.

In Amsterdam doorliep hij de lagere school en het Vossius Gymnasium. Steeds was hij de beste van de klas, en volgens een vooraanstaand Nederlands wiskundige die indertijd een jaargenoot was aan de universiteit stak hij ook daar boven alle anderen uit. Maar hij bleef uiterst bescheiden, timmerde nooit aan de weg. Dat is altijd zo gebleven.

In 1938 begon hij zijn studie in de wiskunde aan de Universiteit van Amsterdam, destijds het Mekka voor de Nederlandse wiskunde. In het begin leerde hij analyse van Freudenthal, ondanks slordigheid briljant en inspirerend, algebra en meetkunde van de uiterst nauwkeurige Heyting. Toch stelde Heyting zich ruimhartig op. Hij liet studenten naast de collegestof geheel zelfstandig een boek naar eigen keuze doorwerken, en zo leerde Wouter Peremans als beginnend student de theorie van Galois uit de toen in Nederland nog nauwelijks bekende “Moderne Algebra” van Van der Waerden. Dat heeft een blijvende grote invloed op hem gehad, zoals hij in 1986 vermeldde in zijn autobiografische afscheidsrede (“Leven met Wiskunde”), en in 1993 in zijn inleiding op de aan Van der Waer-

den gewijde dag in Groningen (Nieuw Archief voor Wiskunde (4) deel 12, pp. 135–136).

Na het kandidaatsesexamen volgde hij nog de uitstekend verzorgde colleges van Brouwer, en later ook nog die van Van der Waerden. Hij promoveerde in 1949 bij Van der Waerden op het proefschrift “Eindige binaire projectieve groepen”.

Na het afsluiten van zijn universitaire studie was Peremans tien jaar werkzaam op het Mathematisch Centrum, een tweede stuk van het Amsterdams Mekka, en een kweekplaats voor toekomstige hoogleraren. Wie toen in Amsterdam zat, hoefde niet te reizen, want alle belangrijke wiskundigen van de wereld kwamen er langs. In die omgeving produceerde Peremans een stroom van rapporten en cursussen.

In 1956 werd J.J. Seidel aangewezen als centrale figuur voor het het wiskundeonderwijs aan de nieuwe Technische Hogeschool te Eindhoven. Hij ontwikkelde een gemoderniseerde visie op het doceren van wiskunde aan technische studenten. In die functie trok hij Peremans aan als tweede hoogleraar, in het bijzonder om het onderwijs voor het tweede jaar op te zetten. Dat werd een succes. Ook heeft Peremans al in die tijd verdere colleges voor niet-wiskundigen opgebouwd, zoals een cursus Groepentheorie voor chemici.

In die onstuimige beginjaren van de Eindhovense wiskunde gold hij als de echte geleerde, met grondige en brede kennis van vakliteratuur. De meesten van zijn directe collega's waren veel meer uitvinders dan geleerden. Snel in een gebied binnendringen, en dan met zo weinig mogelijk kennis zo veel mogelijk vruchten plukken. Dat was niet de stijl van Peremans. Hij moest het eerst allemaal precies op een rijtje hebben. Uiteindelijk meer Heyting dan Freudenthal.

Naast zijn onderwijstaken was Peremans zeer actief in besturen en commissies. Van 1960 tot 1965 was hij secretaris van de Afdeling der Algemene Wetenschappen, en in het cursusjaar 1964/1965 tevens Secretaris van de Senaat. Later, van 1969 tot 1973 was weer secretaris van de Onderafdeling Wiskunde, in 1976/1977 plaatsvervangend decaan, en vele jaren lid van de Afdelingsraad. Daarnaast werd zeer vaak een beroep op hem gedaan als lid van commissies. In al deze functies heeft hij zich volledig en conscientieus ingezet. Peremans was een bijzonder prettige collega. Altijd bereid om taken op zich te nemen, en nooit moeilijkheden veroorzakend. Bij een aantal promoties was hij eerste of tweede promotor (L.S. van Benthem Jutting, H. Balmers, E.O. de Brock, D.T. van Dalen, H.P.J. van de Kerkhof, R.P. Nederpelt, F.T.A.M. Pieper,

R.C. de Vrijer, S.C. van Westrhenen). Dat betekende vaak dat hij zich moest inwerken in vakgebieden die niet helemaal de zijne waren, en het was niet zijn stijl om dat lichtvaardig te doen.

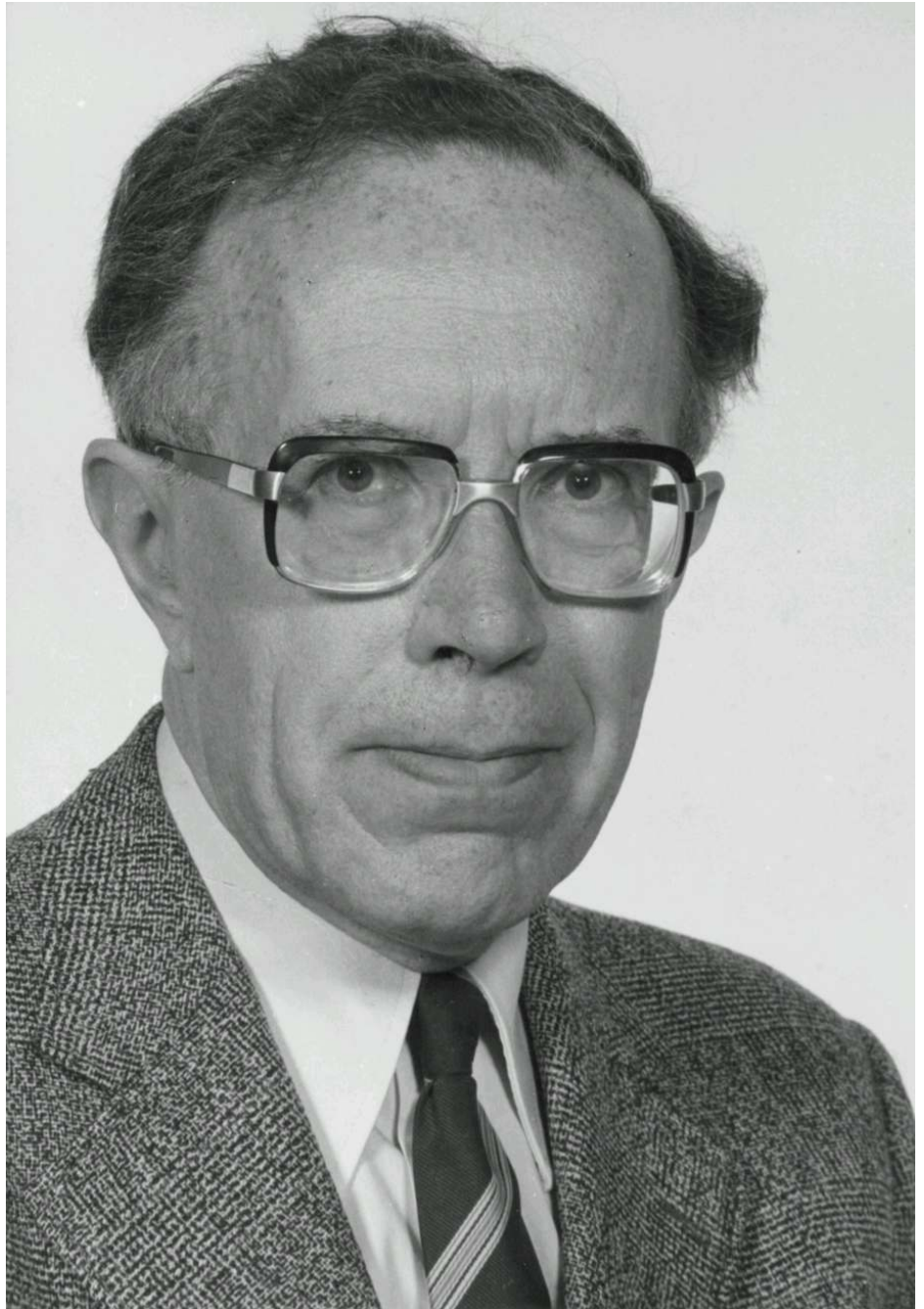
Dit alles had natuurlijk wel een prijs: door die volledige inzet voor allerlei op hem afkomende taken was er voor de verdere uitbouw van zijn eigen wetenschappelijk werk eigenlijk te weinig ruimte.

Het was voor hem een grote stap om zich in de jaren '70 om te scholen van algebraïcus tot logicus, ten bate van de komende opleidingen informatica. Wel had hij tijdens zijn studie in Amsterdam wat met de grondslagen van de wiskunde kennis gemaakt in de wereld van Brouwer, Heyting en Beth, maar in die tussen-tijd was er wel heel wat veranderd. En hij was er de man niet naar om dit even oppervlakkig bij te spijkeren. Het vereiste voor iemand boven de 50 een bijzondere inzet.

Ook als emeritus was Peremans nog actief in werkgroepen, gedeeltelijk in samenwerking met Tilburg. Een ervan ging over Logica en Informatiesystemen, een tweede over Sociale Keuzetheorie. Dit laatste had al eerder zijn belangstelling: direct na de ingang van wat in 1968 de democratisering heette, ontwierp hij slimme verkiezingsprocedures.

Zijn houding tegenover de wiskunde staat goed beschreven in de afscheidsrede van 1986, maar ook bijzonder fraai in de diesrede die hij als secretaris van de senaat in 1965 hield. Een zeer lezenswaardig stuk, onder de titel "Verkennen en Bevestigen", handelende over de spanning tussen enerzijds de behoefte om snel nieuwe resultaten te krijgen, en anderzijds de plicht om alles grondig vast te leggen. Typerend voor Peremans was dat hij zich in de sterk verschillende gezichtspunten kon inleven, daarvan de positieve kanten kon belichten, zonder zich aan een van de standpunten over te geven. Hij verstond de kunst om in vrede te leven met de scheiding enerzijds-anderzijds.

Ook in zijn colleges was hij er bekend om dat hij alles belichtte met voorbeelden en tegenvoorbeelden, om hoe langer hoe dichter bij de waarheid te komen die ergens in het midden lag. Dat deed hij ook op het menselijke vlak, en dat maakte hem zo geschikt en gewaardeerd als lid van commissies. Bij een aantal conflicten tussen tegenstrijdige zienswijzen lukte het hem de verdiensten van ieders standpunt voor de anderen uiteen te zetten, en dat kon de par-

Wouter Peremans (1921-1999)

tijen nader tot elkaar brengen. Terecht werd hij door iedereen gezien als een wijs man.

Ook buiten Eindhoven kenden velen Peremans doordat hij een trouw bezoeker was van alle bijeenkomsten die maar enigszins verwant waren met zijn eigen vakgebieden. Eerlijk en hulpvaardig, plichtbewust, betrouwbaar, met gevoel voor humor. En vooral bescheiden. Allerele dingen waar een ander trots op zou zijn bleven betrekkelijk onbekend. Zo was hij een sterk schaker en een enthousiast pianist, maar sprak daar nooit over.

Tenslotte dient hier te worden vermeld dat prof. Peremans ons Wiskundig Genootschap diende als bestuurslid in de periode 1972-1976, waarvan de eerste twee jaren als voorzitter.

Op 18 december 1999 overleed Prof. dr. W. Peremans in zijn eigen huis te Eindhoven. Gedurende een aantal weken was het duidelijk dat zijn einde onafwendbaar was, maar tot op het laatst was hij vrij van pijn, en in staat met familie en vrienden goede gesprekken te voeren.

